

Rijksdienst Caribisch Nederland
OCW

NEDERLANDS

WHAT'S NEW ...

IN CARIBISCH NEDERLANDS ONDERWIJS

6

Mei / juni 2016
Nummer 6

2	Colofon	8	Brede School Papa Cornes op Bonaire in gebruik genomen	16	ROA CN: Together we make it work!
3	Voorwoord Nolly Oleana	10	Kort nieuws - Naar een nieuwe Onderwijsagenda - Merici nu officieel bij RCN/OCW - Nieuwe onderkomen Strea Briante	17	Column Keep up the good work!
3	Schoolvakanties 2016-2019	11	- Renovatie Bethel Mehhodist School gestart - GvP-leerlingen winnen PowToon Challenge	18	Interview CN-delegatie naar WE CAN YOUNG Nederland
4	Interview SGB Leerlingen Bouwtechniek op studiereis naar Colombia	12	Transitie naar Engels als instructietaal	19	Een dag met ... Lena Courtar
6	Toekomstperspectief voor Nicolas door unieke samenwerking	14	Interview Opleiding vliegtuigmonteur aan de SGB	20	Stay Informed Language & Education

Dit magazine is een uitgave van RCN/OCW en heeft tot doel om:

- achtergrondinformatie over onderwijsontwikkelingen beschikbaar te maken voor onderwijsprofessionals in Caribisch Nederland en
- een podium te bieden voor de uitwisseling van kennis en ervaring tussen de eilanden.

Redactie: Elaine Marchena (eind)redactie), Olga Schats, Cora Knopper

Column: Martin van den Oetelaar

Fotografie: Staysly Goilo, Adam Watkins, Marika Ringnalda, Tomiwa Safe-Adewumi, Olga Schats, Daniëlle van Oostrum

Ontwerp en lay-out: I-Design, Ivonne Zegveld

Drukwerk: Printgarden

Wilt u reageren op de inhoud van dit blad of heeft u suggesties of bijdragen voor een volgende editie?

Neem contact op met Elaine Marchena: elaine.marchena@rijksdienstcn.com

Deadline voor de volgende editie: 30 september 2016

IN DE VOLGENDE EDITIE VAN 'WHAT'S NEW'

- Voortgang transitie op Sint Eustatius: over het CXC onderwijssysteem
- Nieuwe 'blended' LOFO-opleiding op Bonaire
- Derde Onderwijsconferentie Caribisch Nederland

En meer!

Op het moment dat ik dit voorwoord schrijf, zijn de onderwijsinstellingen van CN samen met (RCN) OCW druk bezig met de voorbereidingen voor de nieuwe Onderwijsagenda. Zoals bekend, ligt de eerste versie: de Onderwijsagenda 2011-2015 voor Caribisch Nederland (CN) ten grondslag aan de onderwijsverbeteringen die in de afgelopen vijf jaren zijn doorgevoerd in het Caribisch Nederlandse onderwijs.

De evaluatie, uitgevoerd door beleidsadviesbureau Ecorys, was bedoeld om terug te kijken en inzicht te geven in de effectiviteit van alle activiteiten in het kader van de eerste Onderwijsagenda. Maar ook om vooruit te blikken naar de toekomst, om te kunnen komen tot een nieuwe onderwijsagenda. Ecorys sprak in maart 2016 met vertegenwoordigers van alle stakeholders in het onderwijs op de eilanden van CN. Ook het evaluatierapport is in april op alle drie de eilanden besproken. Met de input van het onderwijsveld werkt het Ministerie van OCW aan het opstellen van de tweede Onderwijsagenda, voor de jaren 2017-2010.

OCW koos bewust voor deze aanpak, om er zeker van te zijn dat in de nieuwe onderwijsagenda realistische doelen worden opgenomen, die goed aansluiten op wat per eiland nodig is om een optimale onderwijskwaliteit in Caribisch Nederland te kunnen bereiken.

Langs deze weg wil ik u allen bedanken voor uw bijdrage aan dit proces: voor de tijd die u heeft vrijgemaakt om de onderzoekers van Ecorys te woord te staan en tijdens de bijeenkomsten mee te denken over zowel de afgelopen vijf jaren als de periode die voor ons ligt. Maar vooral ook voor uw inzet in de dagelijkse onderwijspraktijk: allereerst de docenten maar ook alle directie- en bestuursleden en de overige onderwijsinstellingen op de eilanden: samen maken wij het onderwijs in Caribisch Nederland.

Vlak voor de deadline van dit magazine bereikte ons het nieuws dat nu alle basisscholen in Caribisch Nederland de basiskwaliteit hebben bereikt! Tijdens het laatste bezoek van de Onderwijsinspectie is dit predikaat ook toegekend aan de Governor de Graaff School op Sint Eustatius, de Brede School Papa Cornes en Kolegio Strea Briante (voorheen Kolegio Watapana) op Bonaire. Dit is een prestatie waar we bijzonder trots op zijn! Namens (RCN) OCW breng ik hierbij de hartelijke felicitaties over aan de betrokken docenten, directies, besturen, leerlingen en hun ouders.

Laten we dit enthousiasme en deze betrokkenheid vasthouden in het traject dat nog voor ons ligt, om ook de doelen in de tweede Onderwijsagenda te kunnen realiseren: laten we er samen voor blijven gaan!

SCHOOLVAKANTIES 2016-2019

Over de schoolvakanties in Caribisch Nederland is, conform de wetgeving hierover, het volgende besloten. De scholen dienen zich te houden aan de door het ministerie van OCW vastgestelde data voor de grote vakantie. De grote vakantie begint en eindigt op hetzelfde moment als de regio in Europees Nederland waar de zomervakantie het eerst begint en eindigt (artikel 6 van de Regeling vaststelling schoolvakanties 2016-2019). Dat levert voor Caribisch Nederland de volgende data op:

SCHOOLJAAR	REGIO NL WAAR CN ONDER VALT	DATA ZOMERVAKANTIE
2016 - 2017	Regio Midden	8 juli - 20 augustus ^{*1}
2017 - 2018	Regio Zuid	7 juli - 19 augustus
2018 - 2019	Regio Zuid	6 juli - 18 augustus

^{*1} Als gevolg van de Cambridge English examens, die in de week van 15 augustus 2016 plaatsvinden, wordt een uitzondering gemaakt voor de Gwendoline van Putten School op Sint Eustatius. Doordat de grote vakantie een week korter duurt, wordt de kerstvakantie voor deze school met 1 week verlengd.

WIE GAAN IN NOVEMBER '16 NAAR WORLD SKILLS AMERICAS?

IN MAART REISDEN 8 STUDENTEN VAN SGB'S AFDELING BOUWTECHNIEK NAAR BOGOTÁ, COLOMBIA VOOR EEN UITWISSELING MET DE COLOMBIAANSE MBO-SCHOOL SENA. TERUG OP BONAIRE VERTELLEN MARTIJN BAPTISTE EN HEIN VAN SENTEN VOL ENTHOUSIASME OVER DE REIS.

Martijn Baptiste, docent Bouwtechniek:

"Je brengt niet alleen je vak over. Het gaat ook om empathie en authenticiteit. Je inleven in de maatschappij. Als je dat goed aanvoelt, zijn je studenten gemotiveerd."

Martijn werkt al drie jaar op de SGB als docent bouwtechniek en samen met Hein stond hij aan de wieg van de stichting Skills Caribbean. De stichting werd in 2013 opgericht, om deelname van beroepsonderwijsleerlingen uit Caribisch Nederland aan de internationale "Skills" vakwedstrijden mogelijk te maken. Er is hard gewerkt om veranderingen door te voeren en één daarvan is dat er nu meer op projectbasis wordt gewerkt. Voorbeelden zijn de Strea Briante school waar de studenten tuinbanken en tafels hebben gemaakt of de 8,5 meter lange vissersboot Papa Hutu. De missie is niet alleen om vakmensen op te leiden maar ook sociaal betrokken mensen. Martijn: "Ik ben zelf nog op de oude manier geschoold. Ik stond aan die werkbank vogelhuisjes te maken en zag zelf het nut er ook niet echt van in." Wil je het verschil maken, dan moet je de studenten van nu laten zien dat leren leuk is en dat je met je werk daadwerkelijk verschil kan maken. En wat motiveert beter dan een wedstrijd?

"COLOMBIA IS OP NIVEAU, GASTVRIJ EN BIEDT UITGELEZEN KANSEN OP HET GEBIED VAN STAGES EN LEERKANSEN"

Lokale uitdagingen

"Het is onze taak vakbekwame jongeren met de juiste mind set in de maatschappij te zetten. Maar het werken in de bouw heeft niet zo'n goede naam. De gangbare opvatting is dat het gaat om slecht betaald, zwaar werk", stelt Martijn. Hein: "Inderdaad start een allround timmerman niet meteen met het beste salaris. Maar met de juiste instelling is het mogelijk om door te stromen."

Er zal volgens de twee docenten een verandering in perceptie moeten komen. Dat kan niet alleen worden bereikt door een ervaren en bevoegen docent voor de klas maar dan moeten ook de juiste middelen tot de beschikking staan. Hein: "Het bedrijfsleven op Bonaire mag actiever worden in het begeleiden van afgestudeerde vakmensen. Ook zal er een verschil in salariering aan de hand van scholing moeten komen om het werken in de bouw aantrekkelijker te maken. De veranderingen qua regelgeving zijn positief in de zin dat werknemers nu meer beschermd worden. Meer veiligheidsregels en ARBO-technische regels zorgen voor betere werkomstandigheden." Maar van de mensen die in de bouw werken is op dit moment 80% van Colombiaanse afkomst. Er ligt volgens Hein voor lokale vakmensen een kans om werk in de bouw naar zich toe te trekken.

Wat is nou echt de toegevoegde waarde van zo een studiereis? Martijn: "Het vergroot het referentiekader van de studenten. Ze zien een andere wereld en maken kennis met buitenlandse studenten op een gelijkwaardig niveau. Het meedoen is belangrijk maar het netwerken is eigenlijk nog waardevoller. Het is een totaalplaatje: naast het bouwgedeelte leren ze een andere cultuur, zien andere gewoontes en via Gilbert Preciado, de man achter Sena, MBO Colombia, kunnen interessante stageplekken worden gerealiseerd."

Selectiecriteria

Na de reis wordt nu de focus gelegd op de selectie van de studenten. Zij moeten naast vakbekwaam ook een ambassadeur van het eiland zijn die meedoen aan de aankomende internationale World Skills Americas

Jean-Carlo Thode:

“Ik heb het gevoel dat ik dankzij deze studiereis goed op weg ben om een geschikte kandidaat te zijn voor deelname aan de World skills America's in november! Ik ben er nog niet maar ga wel heel erg mijn best doen om mijn doel te bereiken.”

Diego Ortiz Zuniga:

“Ik ben zo onder de indruk van de faciliteiten van SENA dat ik er over na denk mijn vervolg opleiding hier in Bogota te gaan doen.”

Subrina Gibbs en Nakisha Balentin:

“We hebben het heel erg leuk gehad, dit soort dingen maakt school leuk! Na deze studie reis gaan we nog beter ons best doen op school!”

Bovenste rij van links naar rechts: Subrina Gibbs, Jean-Carlo Thode, Jean-Neitha Peternella, Sian Moeljoredjo. Onderste rij van links naar rechts: Martijn Baptiste, Nakisha Balentin, Sjoerd Kalkman, Jarnick Trinidad. Ontbrekend op de foto: Diego Ortiz Zuniga en Suandy Pieters.

vakwedstrijden die in november 2016 worden gehouden. Uiteindelijk hoopt het mbo in 5 disciplines mee te kunnen doen: Drywall and plastering, Network cabling, Restaurant services, Koken en Health care. Op dit moment doen wereldwijd 24 landen mee in 52 verschillende skills. In september wordt bekend wie straks mogen deelnemen aan de wedstrijden.

De docenten zijn het erover eens: Colombia is innovatief, biedt een hoge kwaliteit in opleidingen en de bouwstijl past goed bij Bonaire. Martijn: “Onze opleiding op het gewenste niveau brengen, betekent niet dat we ons uitsluitend op Nederland moeten concentreren. De weg er naar toe hoeft niet de standaard weg te zijn.” Hein, concluderend: “Colombia is op niveau, gastvrij en biedt uitgelezen kansen op het gebied van stages en leerkanalen. Dit uitwisselingstraject biedt dus veel mogelijkheden.”

TOEKOMSTPERSPECTIEF VOOR NICOLAS DOOR UNIEKE SAMENWERKING

Nicolas schrijft op de laptop een recept uit, met foto's van het Internet.

Nicolas Bautista (21) woont op Saba, met zijn moeder Elizabeth en zijn jongere broer Greco. Nicolas droomt van een toekomst in de horeca. Maar hij is licht autistisch en heeft communicatieve en leerbeperkingen. Een startkwalificatie is voor Nicolas dus niet haalbaar. Na voltooiing van zijn PRO-opleiding leken zijn mogelijkheden zich dan ook te beperken tot een baantje als autowasser of afwashulp. Maar dankzij een samenwerkingsproject van Expertise Center Education Care (EC2) en de Saba Reach Foundation (SRF) doorloopt hij nu een ontwikkeltraject, dat hem in staat moet stellen om zijn ambities te verwezenlijken.

In de laatste maanden van zijn PRO-opleiding aan de Saba Comprehensive School werkte Nicolas in de organoponische tuin van de Saba Reach Foundation. La-Toya Charles (directeur SRF) vertelt: "Na afronding van zijn opleiding bij de Saba Comprehensive School kwam hij terecht bij de sociale werkplaats van de Saba Reach Foundation. Omdat Nicolas altijd met veel plezier en toewijding in de tuin had gewerkt, besloten Saba Reach en EC2 dat hij daar dagelijks kon blijven werken, in combinatie met een zorg- en ontwikkeltraject van twee middagen per week. Dit vanuit de overtuiging dat

Nicolas met de nodige therapieën en coaching in staat moet zijn om zich te ontwikkelen tot een (horeca)medewerker in een beschutte werkomgeving."

Individueel zorgplan

De betrokken instanties stelden, in overleg met Nicolas en met zijn moeder Elizabeth, een individueel ontwikkelingsplan op. Het plan is helemaal op Nicolas afgestemd en wordt iedere zes maanden door alle betrokkenen, inclusief Nicolas, geëvalueerd en bijgesteld. Het EC2 team observeert hem regelmatig tijdens het werk in de tuin en overlegt met SRF over nieuwe leerdoelen. Op maandag en vrijdag zijn ook EC2, de tuinmanager en de collega's van Nicolas erbij. Samen evalueren zij de vorderingen die Nicolas heeft gemaakt. "Deze groepsbeoordelingen zijn tegelijkertijd bedoeld om de sociale groepsvaardigheden van Nicolas te trainen, zoals elkaar respecteren, naar elkaar luisteren en actief en constructief meedoen aan een groepsdiscussie", zegt La-Toya. Zijn sociale vaardigheden zijn een ander belangrijk aandachtspunt, vooral omdat hij licht autistisch is. Jet van Heijnsbergen (directeur EC2) legt uit dat alle leerdoelen, op alle verschillende gebieden, samen komen in dit plan. Zij vertelt: "Bij het werken in de tuin werd duidelijk dat bepaalde motorische vaardigheden van Nicolas ontwikkeld moesten worden. Daarom werkt hij onder leiding van

Moeder Elizabeth: “Het was voor Nicolas tot voor kort moeilijk te verkroppen dat zijn jongere broer, Greco, wel kon lezen en schrijven en hij niet; zij hadden vaak ruzie. Maar sinds Nicolas in dit traject zit, zijn we een veel harmonieuzer gezin. Mijn grootste wens voor Nicolas is dat hij straks zelfstandig zijn brood kan verdienen en zelf een gezin kan beginnen.”

fysiotherapeut Kim te Riele aan versterking van de spieren in zijn romp en buik en ontwikkeling van de motoriek die hij nodig heeft om bijvoorbeeld aarde te kunnen scheppen en wieden. Een speciale work-out van zeven minuten moet zijn fysieke conditie verbeteren.”

Met behulp van logopedie door Anne Kox werkt Nicolas aan zijn uitspraak en oefent hij met het maken en uitspreken van korte zinnen. Onder leiding van gedragsdeskundige Jessie Voermans werkt Nicolas aan zijn sociaal-emotionele ontwikkeling: hij kan nu over zijn eigen gevoelens praten, gezichtsuitdrukkingen herkennen en mensen aankijken. En hij heeft ondertussen geleerd kritisch te luisteren en instructies op te volgen.

Smoothie en groentensoep

Onderdeel van het traject is de ontwikkeling van bepaalde benodigde academische vaardigheden, onder leiding van Jet en Jessie. La-Toya vertelt dat Nicolas eens per week bij de SRF les krijgt in het werken met een computer: “onder leiding van SRF-mentor Vincent Stroom leert hij om goed met een muis en de search engines te werken.” Jet: “Voor zijn werk in de tuin moet Nicolas bijvoorbeeld de namen van planten en kruiden kennen. Daarnaast hij moet een beetje kunnen rekenen, om groenten en kruiden te kunnen verkopen op de wekelijkse markt. En om in de horeca te kunnen werken, moeten zijn leesvaardigheden zodanig worden ontwikkeld dat hij een eenvoudig recept kan lezen en toepassen. Daar komt ook een stukje toegepaste wiskunde bij kijken: hij moet bijvoorbeeld ingrediënten kunnen afwegen en een bestelling afrekenen.” Nicolas is daarom iedere maandag- en woensdagmiddag bij EC2, waar hij samen met Jet recepten maakt en vervolgens bereidt. Zo krijgt iedere bezoeker op de maandagmiddag bij EC2 een heerlijke

Tijdens het wieden van onkruid in de tuin krijgt Nicolas aanwijzingen voor een goede houding van fysiotherapeute Kim te Riele.

fruit smoothie of groentensoep aangeboden, gemaakt door Nicolas met ingrediënten uit de organoaponische tuin. En wie in de ochtend bij de SRF-tuin langskomt, krijgt een kopje koffie, dat door Nicolas is bereid. Nicolas heeft er plezier in om dit te doen. La-Toya legt uit dat dit een vaste taak van Nicolas is, in combinatie met het schoonhouden van de koffiehoeke.

“NICOLAS HEEFT IN TWEE JAAR TIJD ENORME VOORDERINGEN GEMAAKT”

Het EC2 team en SRF zijn tevreden over de ontwikkeling die Nicolas doormaakt: La-Toya: “Nicolas heeft in twee jaar tijd enorme voororderingen gemaakt.” Nicolas is een voorbeeld van iemand die tussen wal en schip terecht dreigde te komen omdat hij niet in de geijkte trajecten paste. “Door samen te werken en met de inzet van een goed individueel plan gaan wij erin slagen om zijn talenten maximaal te ontwikkelen en hem een zinvol toekomstperspectief te bieden,” aldus Jet.

1. EC2 is het Expertisecentrum Onderwijszorg op Saba. Website: www.ec2saba.org
2. De Saba Reach Foundation biedt sociale kanstrajecten voor jongeren, volwassen-onderwijs en een sociale werkplaats met een organoaponische tuin. Website: www.sabareach.com
3. Een organoaponische tuin is een stadstuin waarin gewassen groeien in lage betonnen bakken, gevuld met aarde en organisch materiaal, met behulp van drip irrigation.

BREDE SCHOOL PAPA CORNES OP BONAIRE IN GEBRUIK GENOMEN

Beeld van het nieuwe schoolcomplex. In de komende tijd gaat gewerkt worden aan een afrastering en de constructie van een overdekte buitenruimte

HET WAS EEN HELE COLONNE, DIE OP MAANDAGOGHTEND 4 APRIL OVER DE WEG NAAR HET NIEUWE PAPA CORNES GEBOUW TOOG. LEERLINGEN VAN DE HOGERE KLASSEN LIEPEN, ONDER BEGELEIDING VAN HUN LEERKRACHTEN, OUDERS, DE DIRECTIE, BUURTBEWONERS EN VERTEGENWOORDIGERS VAN RCN, HET RIJKSVASTGOEDBEDRIJF EN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE TE VOET VAN HET OUDE PAPA CORNES SCHOOLGEBOUW NAAR HET GLOEDNIEUWE ONDERKOMEN VAN DE BREDE SCHOOL PAPA CORNES IN DE WIJK NORT SALIÑA. DE WANDELING WAS OOK BEDOELD OM AFSCHEID TE NEMEN VAN HET 43-JARIGE OUDE SCHOOLGEBOUW.

De leerlingen van de lagere klassen, voor wie de wandeling wat te lang was, kwamen er achteraan, in vrolijk geschilderde bussen. Per klas werd een kistje meegebracht met daarop een goede karaktereigenschap, zoals 'liefde' en 'positief zijn'. Bij aankomst werden de leerlingen getrakteerd op drankjes en ijsjes. Directeur Patricia Angela hield een toespraak, waarin zij leerlingen, ouders en buurtbewoners aanspoorde om goed voor de school te zorgen en de nieuwe klaslokalen werden door pastoor Baak ingezegend.

De katholieke school, die voorheen Katholieke Basisschool Papa Cornes heette, heeft nu een nieuwe naam: 'Brede School Papa Cornes' (Skol Amplio Papa Cornes) en het nieuwe schoolcomplex is opgezet volgens de principes van een brede school. De school moet een integraal onderdeel worden van de wijk, waarin het onderwijs en de sociale instellingen voor gezinnen en jongeren (denk aan crèches, sportverenigingen, buurtcentra, doktersklinik etc.) met elkaar samenwerken en faciliteiten delen om de leefbaarheid in de buurt te vergroten.

Het nieuwe complex is qua vorm gebaseerd op de Bonaireaanse 'Karko' schelp, oftewel de roze Vleugelhoorn of Koninginneschelp. De gebouwen vormen samen de vijf punten van de schelp. Drie verdiepinggebouwen

herbergen de basisschool Papa Cornes en de twee lage gebouwen worden in mei 2016 betrokken door de Stichting Professionele Kinderopvang Bonaire. De verbindende, overdekte buitenruimte is voor gezamenlijk gebruik, met onder meer een multifunctionele ruimte, voor de organisatie van bijeenkomsten, tentoonstellingen en dergelijke. De gebouwen zijn voorzien van geïsoleerde tropendaken en gevels, klimaatbeheersingssystemen met airco en CO₂ meters voor de toevoer van verse zuurstof, brandveiligheidsinstallaties, schaduwplekken en verbindende galerijen. De gebouwen zijn, ten behoeve van de duurzaamheid, onder meer voorzien van voorzieningen voor het gebruik van regenwater in de toiletten, het gebruik van zonneschermen op extra zonbelaste gevels enzovoort.

Het nieuwe complex is tot stand gekomen met de inzet van lokale aannemers, onder project management van het Rijksvastgoedbedrijf. Het project is gefinancierd door de ministeries van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), SZW (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) en het Openbaar Lichaam Bonaire. De realisatie van dit complex is onderdeel van de onderwijshuisvestingsplannen (Rijksgebouwendienst). Deze plannen zijn door de Openbaar Lichamen, waaronder Bonaire en het ministerie van OCW opgesteld. Ze bevatten de blauwdruk voor verbetering van de onderwijshuisvesting in Caribisch Nederland, tussen 2012 en 2020. Dit vanuit het gegeven dat een prettige schoolomgeving positief bijdraagt aan de leerprestaties van de leerlingen. ■

EVEN

VOORSTELLEN ...

FEMKE NEUNZIG WERKTE ALS DOCENTE PO IN FRIESLAND, TOEN ZIJ DE VACATURE ZAG VOOR EEN DOCENTE NEDERLANDS AAN DE SACRED HEART SCHOOL OP SABA. HET SPRAK HAAR DIRECT AAN. DOORDAT ZIJ ZELF UIT EEN VRIJ KLEINE GEMEENTE, HEERENVEEN, KOMT, ZAG ZIJ NIET OP TEGEN HET WONEN IN EEN KLEINE GEMEENSCHAP.

Bovendien heeft Femke een specialisatie in muziek en had zij via via gehoord dat Caribische kinderen vrij muzikaal zijn: “en dat is echt zo! De kinderen vinden het geweldig om woorden te leren door te zingen. Af en toe onderbreken we de les voor een muziknummer waarbij ieder kind een instrument mag bespelen. Er is een drumstel, een piano, een gitaar, en er zijn trommels.” Lachend: “Soms hoor ik de kinderen tijdens de toets zachtjes een liedje zingen als ze een bepaald woord moeten invullen, is dat niet geweldig? Door muziek te gebruiken, heb ik een hele mooie connectie met de leerlingen.”

Hoe is het om op Saba les te geven?

Het lesgeven op Saba was in het begin een beetje wennen: “waar ik in Friesland mijn eigen klas had, geef ik nu aan vijf verschillende groepen Nederlands. En omdat we hier geen speciaal onderwijs hebben, kunnen de niveaus best uit elkaar lopen. Je moet hier goed differentiëren. Bovendien zijn de kinderen hier erg beweeglijk. Het was voor mij dus een mooie uitdaging om hier mee om te leren gaan.” Femke houdt van nature van improviseren en nieuwe dingen uitproberen. Daardoor heeft zij ondertussen goed door hoe de kinderen goed bij de les te houden. “Als ik ze weer wat onrustig zie bewegen, dan weet ik dat het tijd is om ze goed te activeren, zodat ze ook hun energie een beetje kwijt kunnen. Ik probeer er iedere dag een feestje van te maken met de leerlingen maar wel op een leerzame manier.”

Hoe ervaar je het om nu vooral met het Nederlands bezig te zijn?

“Ook dat was even wennen, omdat je kinderen een voor hen nieuwe, vreemde taal bent aan het leren. In het begin gebruikte ik vooral materiaal van mezelf: iets dat ik nog steeds graag doe omdat je daar veel leuke dingen mee kunt doen. Maar het werd een stuk gemakkelijker toen ik ‘Nederlands onder de zon’ kreeg.” Het materiaal sluit, volgens Femke, goed aan bij de belevingswereld van de kinderen. “En de boekjes zijn zo mooi, met al die kleurtjes: het is elke keer een cadeautje als er weer nieuw materiaal binnenkomt. Ik vind het super luxe om een eigen NvT (red.: Nederlands als vreemde taal) coach, te hebben, in de persoon van Marjan de Visser. Zij neemt ook veel ideeën en suggesties mee uit Sint Eustatius en Sint Maarten, waar ze eveneens met deze NvT-modules werken. En wij kunnen het goed met elkaar vinden.”

“Door muziek te gebruiken, heb ik een hele mooie connectie met de leerlingen”

Het wonen op Saba ervaart Femke als een warm bad. “Je komt elkaar hier veel vaker tegen dan wat ik in Nederland gewend was. Daardoor kan je veel meer een band met elkaar opbouwen. Al heel snel werd ik uitgenodigd voor trouwerijen en verjaardagspartijen; de mensen zijn aardig en open en ik voel me hier echt welkom. Ik combineer hier mijn twee passies: onderwijs en muziek. En het is een prachtig eiland om te wonen.”

NAAR EEN NIEUWE ONDERWIJS-AGENDA

Beleidsadviesbureau Ecorys besprak in april het evaluatierapport van de Onderwijsagenda op alle drie de eilanden van Caribisch Nederland (CN). Het bureau voerde eerder, in maart, in opdracht van OCW op alle drie de eilanden van CN de evaluatie uit. De Onderwijsagenda dateert uit maart 2011 en vormt de leidraad voor de onderwijsverbeteringen tussen 2011 en 2016 op de eilanden van CN. De evaluatie was bedoeld om terug te blikken en inzicht te geven in de effectiviteit van alle activiteiten in het kader van de Onderwijsagenda. Maar ook om vooruit te blikken naar de toekomst, en de basis te leggen voor de volgende Onderwijsagenda.

Om dit te bereiken, heeft Ecorys een groot aantal interviews gehouden onder de stakeholders in CN en in Europees Nederland. Op ieder van de drie eilanden sloten zij de evaluatieronde af met een ronde tafelbijeenkomst met vertegenwoordigers van alle betrokken instellingen. Tijdens deze bijeenkomsten presenteerden de onderzoekers de informatie die zij uit de interviews hadden verkregen en de vertaling daarvan naar aandachtspunten voor de toekomstige samenwerking. Deze aandachtspunten zijn met de onderwijsstakeholders besproken.

Hoofddoel van de eerste Onderwijsagenda is het bereiken van de basiskwaliteit door de in totaal 21 onderwijsinstellingen in CN. De rapporten van de Onderwijsinspectie, die de lokale onderwijsinstellingen twee maal per jaar bezoekt, laten zien dat de meeste onderwijsinstellingen de basiskwaliteit inmiddels hebben bereikt. De evaluatie door bureau Ecorys legde de nadruk op de vraag hoe deze resultaten zijn bereikt: wat heeft goed gewerkt en welke instrumenten zijn minder effectief. De evaluatie wees ook duidelijk uit welke resultaten voldoende zijn geborgd voor de toekomst.

Aan de hand van de uitkomsten van deze eilandelijke bijeenkomsten in april stelt het ministerie van OCW een (eerste) concepttekst op voor de Onderwijsagenda. Die tekst wordt wederom met het onderwijsveld op de eilanden besproken, om tot de tekst van de Tweede Onderwijsagenda te komen.

Merici:

“Goed onderwijs is essentieel voor onze kinderen. Ik ben blij en trots dat ik daar met mijn werkzaamheden aan kan bijdragen.”

MERICI NU OFFICIEEL BIJ RCN/OCW

Merici Rojas Boekhoudt was al sinds mei 2015 vanuit RCN/ Facilitair werkzaam bij RCN/OCW maar maakt inmiddels officieel deel uit van het RCN/OCW team. Zij is de management assistente van het diensthoofd RCN/OCW en zijn team. Merici werkte hiervoor bij het Bestuurscollege van Bonaire, als secretaresse van gedeputeerde R. Beukenboom, als administratief medewerker bij APNA/Centrale Hypotheek Bank Bonaire en bij RCN/ZVK (Zorgverzekering).

NIEUWE ONDERKOMEN STREA BRIANTE BONAIRE OFFICIEEL IN GEBRUIK

In april 2016 is het nieuwe schoolcomplex van Colegio Strea Briante (voorheen de Watapana School) officieel in gebruik genomen. Het nieuwe gebouw is voorzien van alle moderne faciliteiten, zoals airco's met CO2 meters in de lokalen, goed geïsoleerde daken, ramen en deuren. Het gebouw werd in januari 2016 in gebruik genomen. De leerlingen zijn trots op 'hun' nieuwe school en zijn volgens de docenten een stuk geconcentreerder tijdens de lessen dankzij de airco en doordat zij minder worden afgeleid door geluiden van buiten. Met de vestiging van de nieuwbouw in de wijk Antriol Pariba is ook een belangrijke wens van de school gerealiseerd, voor huisvesting op een centrale locatie dan het vorige schoolgebouw, dat in Rincon staat.

RENOVATIE BMS SCHOOL STATIA GESTART

Directeur Ellis Woodley van de Bethel Methodist School (BMS) op Sint Eustatius brengt de graafmachine in werking, waarmee het eerste sloopwerk wordt verricht. Met deze actie is de renovatie van de BMS officieel op gang gekomen. Dit gebeurde in februari jl., tijdens een feestelijke "kick-off" bijeenkomst, in aanwezigheid van het eilandsbestuur, docenten en leerlingen, het ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), het Rijksvastgoedbedrijf, de betrokken constructiebedrijven en andere relaties van de basisschool.

GVP-LEERLINGEN IN DE PRIJZEN VOOR POWTOON CHALLENGE

GvP leerlingen Rogers Rosa en Lafayette Jones poseren trots met hun docente Nederlands Mariëlle Bieleman nadat zij de eerste en tweede prijs wonnen in de PowToon wedstrijd voor de categorie havo. Zij haalden een persoonlijke prijs binnen en een cheque van €250,-, door de school te besteden bij Pearson Education voor de aanschaf van Engelse leesboeken.

De genomineerde video's zijn allemaal te bekijken via de website:

<http://www.levendetalen-engels.nl/powtoon-challenge/>

De PowToon Challenge is een nieuw project van de Nederlandse Vereniging van Taaldocenten (VVL), met als doel het lezen van fictie te stimuleren. Meer dan 20 scholen in Europees Nederland deden mee aan deze eerste competitie en zo ook Mariëlle Bieleman voor Sint Eustatius, met leerlingen van havo 3 en 4. De studenten moesten een korte, geanimeerde video (een PowToon) maken ter promotie van een Engelstalige roman die zij hadden gelezen en om andere leerlingen te stimuleren het boek ook te gaan lezen. Mariëlle benadrukt dat Rogers en Lafayette de PowToons helemaal zelfstandig hebben gemaakt en op school voor een jury bestaande uit andere klassen gepresenteerd: "dit initiatief bewijst dat activerende werkvormen in combinatie met een goede begeleiding vaak meer uit de leerlingen haalt dan docenten en zichzelf denken."

Fotografie: Rens van der Hammen

TRANSITIE NAAR ENGELS ALS INSTRUCTIETAAL

Marjan de Visser-Lemstra is NVT taalcoach en werkt sinds 2015 in opdracht van de Taalunie aan de introductie van het nieuwe lesmateriaal bij de scholen op Sint Eustatius en Saba. Daartoe is zij bijna maandelijks op Sint Eustatius en Saba, waar zij de klassen in gaat tijdens de Nederlandse les. Zij legt uit: "Omdat het gaat om een andere manier van lesgeven, met ander materiaal dan tot dusver, is het belangrijk dat de docenten worden begeleid bij het gebruik van de nieuwe lesmodules. Maar vooral ook bij de manier van lesgeven. Belangrijk daarin is dat ik de docenten coach in het activerend lesgeven. Dus de focus ligt op de activiteiten van de leerlingen tijdens de lessen Nederlands. Leerlingen worden uitgedaagd Nederlands te spreken."

Leuk vinden

De ervaringen zijn tot nu toe heel positief. Marjan: "Ik zie docenten steeds creatiever worden in het gebruik van diverse didactische werkvormen. Ze worden zich bewust van het feit dat het activeren van leerlingen de sleutel is voor het leerproces. Mooi om te zien dat leerlingen Nederlands leuk gaan vinden".

ZOALS BEKEND, WERKT EEN ONTWIKKELTEAM ONDER LEIDING VAN DE TAALUNIE MOMENTEEL HARD AAN DE ONTWIKKELING VAN LESMODULES 'NEDERLANDS ONDER DE ZON'. DIT ZIJN MODULES VOOR WOORDENSCHAT EN BEGRIJPEND LEZEN. NIEUW AAN DIT MATERIAAL IS DAT HET NEDERLANDS WORDT BENADERD ALS EEN VREEMDE TAAL (NVT). DIT BETEKENT DAT HET MATERIAAL IS AFGESTEMD OP KINDEREN DIE IN EEN OMGEVING OPGROEIEN WAAR BUITEN SCHOOL WEINIG TOT GEEN NEDERLANDS WORDT GESPROKEN. OP SINT EUSTATIUS EN SABA WORDT HET LESMATERIAAL VOOR NEDERLANDS DUS ANDERS AANGEBODEN DAN IN EUROPEES NEDERLAND, WAAR VERREWEG DE MEESTE LEERLINGEN HET NEDERLANDS ALS MOEDERTAAL SPREKEN.

Één van de dingen waar docenten aan moesten wennen, is het feit dat zij tijdens de Nederlandse les het Nederlands als voertaal moeten gebruiken. Marjan: "zeker op Saba maar ook op St. Eustatius, waar sinds dit schooljaar het Engels de instructietaal is. Dat vergt moed van de docenten, het is gemakkelijker om een woord of begrip te vertalen dan het te omschrijven of uit te beelden.

Op St. Maarten zijn ook enkele scholen begonnen met 'Nederlands onder de Zon'. Ook hier begeleid ik de docenten en zie ik de omslag van een vak dat als moeilijk en niet leuk werd ervaren naar een vak waarbij je spelenderwijs Nederlands leert. Leerlingen worden door hun docenten gestimuleerd in wat ze kunnen en niet afgerekend op wat ze niet kunnen. Ineens gaat het Nederlands met sprongen vooruit."

TRANSITIE NAAR HET ENGELS: WAT KOMT ER ALLEMAAL BIJ KIJKEN?

Op Sint Eustatius wordt sinds september 2014 hard gewerkt aan de voorbereidingen voor een complete naar het Engels als instructietaal in het onderwijs. Om die overstap te maken, moeten de volgende 5 deelprojecten worden afgerond:

1

Ontwikkeling van nieuwe plannen voor wat de leerlingen wanneer moeten leren (het curriculum), vanaf de voorschoolse educatie tot en met de hoogste klas van het middelbaar onderwijs;

2

Assessment, gevolgd door een bijscholingstraject voor docenten om te waarborgen dat alle docenten het Engels beheersen op het niveau dat voor hun werk noodzakelijk is;

3

Introductie van een Engelstalig examensysteem voor de middelbare school, inclusief het beroepsonderwijs;

4

Ontwikkeling van een leerplan en lesmateriaal voor Nederlands als vreemde taal;

5

Ontwikkeling van een programma voor studenten die hun vervolgstudie in Nederland gaan doen.

Transitiecoördinator Angela Dekker werkt samen met OCW, de lokale scholen en enkele gespecialiseerde externe instituten aan de realisatie van bovengenoemde deelprojecten.

In de volgende editie besteden we aandacht aan een ander aspect van de transitie.

Leguanen en heremietkrabben

Docenten en leerlingen zijn volgens Marjan blij met het nieuwe materiaal. Marjan: "De materialen zien er mooi en kleurrijk uit, wat de kinderen natuurlijk aanspreekt. Maar wat vooral wordt gewaardeerd, is dat de teksten en illustraties aansluiten bij de lokale context en belevingswereld van kinderen op de bovenwindse eilanden. Er zijn bijvoorbeeld lessen over leguanen en heremietkrabben. De hoofdpersonen in de boekjes gaan snorkelen in Lower Bay (red.: het gedeelte op Statia waar zich de stranden bevinden). Zij beklimmen treden van "The Ladder" (red.: een in de rotsen uitgehouwen trap) op Saba, zij maken mee wat er gebeurt als er een orkaan dreigt aan te komen en zij praten met toeristen in Philipsburg."

Inventarisatie

Omdat een deel van het materiaal op dit moment nog wordt ontwikkeld, is de terugkoppeling naar het ontwikkelteam een andere, belangrijke taak van Marjan: "Zo bleek er veel behoefte te zijn aan extra materiaal voor leerlingen, niet alleen lezen en woordenschat, maar ook voor de andere vaardigheden, zoals luisteren, schrijven, spreken en gespreksvaardigheid. Daardoor zijn de modules voor het basisonderwijs uitgebreider geworden dan oorspronkelijk de bedoeling was. Ook is er ruimte voor bijzondere verhalen van mensen uit de regio. Dat maakt deze modules tot een succes; het materiaal is herkenbaar."

'Nederlands onder de Zon' omvat materialen voor de groepen 5 tot en met 8 en voor de eerste twee leerjaren van het voortgezet onderwijs. Voor de groepen 1 tot en 4 van het PO en de leerjaren 3 t/m 5 van het VO wordt voornamelijk gebruik gemaakt van bestaande materialen. Dit in afwachting van het beschikbaar komen van nieuw NVT-materiaal dat is ontwikkeld voor groep 1 t/m 4 op andere eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen. Marjan vertelt: "binnenkort ga ik aan de slag met een inventarisatie onder alle eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen, om een totaal beeld te krijgen van wat er precies aan NVT-materialen beschikbaar is."

Samenwerken

Aansluitend kan er gericht materiaal gemaakt worden dat aansluit bij de lacunes in het beschikbare aanbod. Het mooie van dit traject is, volgens Marjan, dat de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen hierin weer met elkaar zijn gaan samenwerken: "Op Sint Maarten loopt ondertussen een pilot bij vier Engelstalige scholen in het basisonderwijs met de modules 'Nederlands onder de Zon'. De benedenwindse eilanden hebben ook belangstelling voor dit materiaal. De eilanden zitten immers met een gelijkwaardige problematiek, voor het Nederlands. Door met elkaar samen te werken, kunnen we niet alleen veel kosten besparen. De eilanden kunnen zo ook kennis en inzichten uitwisselen, over de meest effectieve aanpak om bij de leerlingen een goede beheersing van het Nederlands te kunnen realiseren." ■

OPLEIDING VLIEGTUIG- MONTEUR AAN DE SGB

Docent Erwin Gosepa staat met de mbo 3-leerlingen van de opleiding Vliegtuigmonteur bij een 12 volt elektrische testbank. De testbank simuleert de elektrische systemen in een vliegtuigmotor. De leerlingen oefenen met het vervangen van de bougies volgens de regels van de handleiding, met gebruik van het juiste gereedschap. Even later gaat de groep naar buiten, om te sleutelen aan een echt vliegtuigje, op het terrein van de SGB (Scholengemeenschap Bonaire): een Beachcraft 19, die door een ex-piloot aan de school is geschonken, speciaal voor deze opleiding.

“HET IS NIET ZOZEER HELE MOEILIJKE MATERIE
MAAR JE MOET EEN DOORZETTER ZIJN
WANT HET GAAT OM HEEL VEEL LEERSTOF”

Docent Erwin Gosepa geeft uitleg over de motor van het Beachcraft toestel

“Het is een pittige opleiding”, zegt Erwin, docent binnen de opleiding Vliegtuigmonteur. Hij is daarnaast werkzaam als piloot binnen zijn eigen chartermaatschappij United Caribbean en als vlieginstructor op Curaçao. “Het is niet zozeer hele moeilijke materie maar je moet een doorzetter zijn want het gaat om heel veel leerstof. De op opleiding bestaat in de eerste twee leerjaren uit een combinatie van theorie en praktijk (sleutelen) en tijdens het laatste jaar (mbo 4) lopen de leerlingen stage bij een luchtvaartmaatschappij. De meesten gaan naar Insel Air, op Curaçao of naar Winair, op Sint Maarten.

Goede springplank

Maar wie denkt dat hij na de 3-jarige mbo opleiding al structureel aan vliegtuigen mag werken, moet nog even geduld hebben. Dat mag pas als je de licentie van EASA (European Aviation Safety Agency) hebt behaald. Erwin legt uit: “Die licentie krijg je alleen als je de in totaal 17 verplichte modules stuk voor stuk hebt afgesloten met een voldoende. En waar je een 5,5 nodig hebt om voor de mbo-opleiding te slagen, moet je voor ieder van 17 de EASA modules minimaal een score van 7,5 halen. De meesten doen er een jaar of acht tot tien jaar over om alle modules af te ronden. Daarnaast wordt ook nog verwacht dat studenten minimaal vijf jaar ervaring op doen in het vliegtuigonderhoud. Dat is een andere, harde eis om de felbegeerde EASA certificering te kunnen behalen.” Teamleider Techniek aan de SGB, Elton Johnson: “Eigenlijk kan je stellen dat deze mbo-opleiding een goede springplank vormt voor het behalen van de EASA certificering”.

Enorme groei

De examens worden afgenomen door ACM vanuit een samenwerking met het ACC (Aviation Competence Center). Dit instituut verzorgt in Maastricht, Nederland, vliegtuigmonteur opleidingen, conform de Nederlandse en Europese wetgeving. De examens voor de SGB-leerlingen worden door ACC uit Nederland naar Bonaire opgestuurd. Dit omdat Bonaire sinds 2010 onderdeel van Caribisch Nederland is en de examens conform de wet moeten worden afgenomen door een erkend opleidingsinstituut. Elton Johnson: “dat gaat volgens een strikte procedure. De examens komen via DHL binnen en ik moet kunnen bewijzen dat de enveloppen ongeopend in de kluis terechtkomen. De leerlingen moeten zich online bij ACC aanmelden en de gemaakte examens worden per ommegaande naar Maastricht verstuurd, in een speciale, verzegelde retourenvelop om nagekeken te worden.”

Raheem Boelbaai:

“Als kleine jongen was ik al geïnteresseerd in motoren en werkte graag bij mijn oom, die een garage heeft. Mijn plan is om de EASA certificering te behalen en daarna hopelijk een baan te vinden in de United Emirates.”

Evandré Chirino:

“Na het behalen van mijn diploma voor de opleiding Motorvoertuigtechniek aan de SGB ben ik naar Curaçao gegaan. Daar heb ik de mbo- (het heet daar MTS-) opleiding Monteur Montage Onderhoud gedaan, gevolgd door de opleiding Monteur Montage Industriële Techniek. Na afronding van die studie ben ik teruggekeerd naar Bonaire. Ik kreeg een baan bij TIARA Air, als ramp coordinator.

De opleiding werd in 2014 erkend, dus voldoet compleet aan de eisen die het ministerie van OCW stelt aan een mbo opleiding Vliegtuigmonteur. Dit is inmiddels het derde jaar dat we de opleiding draaien en er is één klas voor ieder niveau. De opleiding wordt verzorgd door het bedrijf ACM (AviaCourse and maintenance N.V.), sinds 1999 gevestigd op Bonaire. De lessen worden gegeven door een vijftal gecertificeerde vliegtuigtechnici, die voor de lessen vanuit Curaçao naar Bonaire reizen. Voor sommige onderdelen van de opleiding worden ook specialisten uit Puerto Rico en Nederland naar Bonaire gehaald. Directeur Jacinto Frans, oud directeur Maintenance bij Winair en sinds 1977 werkzaam in de luchtvaarttechniek en docent binnen de opleiding Vliegtuigmonteur, vertelt dat ACM in 2008 begon met particuliere opleidingen nadat een marktonderzoek in 2007, in samenwerking met de luchtvaartmaatschappijen DAE en KLM, had uitgewezen dat er een lokale markt was voor een mbo-opleiding Vliegtuigmonteur. In 2013 sloten de SGB en ACM de overeenkomst waarmee de opleiding Vliegtuigmonteur bij de SGB daadwerkelijk mogelijk werd gemaakt. Dit is tot nu toe de enige vliegtuigmonteur opleiding op mbo-niveau in de regio. “Een opleiding met veel potentie dus”, stelt Jacinto: “er is wereldwijd een grote behoefte aan vliegtuigmonteurs, door de enorme groei van de luchtvaart in de afgelopen decennia. Studenten van onze eilanden en elders in de regio hoeven niet helemaal naar Europa: we hebben hier precies dezelfde opleiding.” ■

Cristefer Obispo:

“Ik werkte als baseball professional bij de Dallas Texas Rangers maar moest mijn carrière afbreken door een enkelblessure. Ik mis vooral ook het vele reizen. Ik ben toen op zoek gegaan naar een ander beroep waarvoor ik ook veel zal kunnen reizen. Ik wil mij, na het behalen van de EASA certificering, specialiseren in één type motor. Tot nu toe bevalt deze opleiding mij goed: je leert telkens weer iets nieuws.”

Dat was niet helemaal wat ik wilde maar ik was ondertussen wel geïnteresseerd geraakt in de luchtvaart, mede door de pilotenopleiding van mijn broer. Wat me van deze opleidingsrichting zo aanspreekt, is dat je nooit uitgeleerd bent: er is altijd wel iets nieuws, dat je uitdaagt. Ook ik wil graag de EASA certificering behalen, om in Europa te gaan werken. Want het is per slot van rekening een Europese certificering waar je naartoe werkt.”

ROA CN: “TOGETHER, WE MAKE IT WORK!”

Een hele zichtbare taak van de ROA CN is het erkennen van leerbedrijven. De bekende ‘erkend leerbedrijf’ bordjes hangen ondertussen al bij meer dan 200 bedrijven op de drie eilanden. Daarnaast begeleidt en adviseert ROA CN de scholen over de opleidingsplannen van het beroepsonderwijs. Hiervoor baseert ROA CN zich op de output van branchemeetings die zij regelmatig organiseren met werkgevers maar ook op cijfermateriaal van de samenwerkingspartners zoals CBS (Centraal Bureau Statistiek) en SZW. Kortom, ROA CN monitort de aansluiting van de opleidingen op de werkpraktijk en adviseert het ministerie van OCW voor wat betreft de arbeidsmarktrelevantie en doelmatigheid van de beroepsopleidingen. ROA CN doet ook frequent arbeidsmarktonderzoek om de lokale arbeidsmarkt, met de bijbehorende opleidings- en personeelsbehoeften, in kaart te brengen.

Copy, adapt and paste

ROA CN is opgezet volgens de Nederlandse variant van het Kenniscentrum Calibris, waarin het bedrijfsleven en opleidingen met elkaar samenwerken. “Maar...” zegt Elyane lachend: “het was: Copy, adapt en paste. We hebben de regels vanuit Nederland overgenomen omdat daar op een hoog niveau wordt geopereerd. Dit vanuit de gedachte dat we niet nogmaals het wiel wilden gaan uitvinden. Maar we hebben het geheel in de toepassingen wel overgoten met de ‘Caribbean style.’ Want om in Caribisch Nederland succesvol te zijn, heb je volgens Elyane een goed inzicht nodig in de lokale manier van denken en leven. En een gedegen kennis van de behoefte aan arbeidsplaatsen op de drie eilanden: ‘Er moet aansluiting zijn tussen de manier van opleiden en de arbeidsplaatsen in onze markt. Wij besteden daarom veel aandacht aan het opbouwen van een goed netwerk.’ ROA CN wil blijven bouwen aan een goede band met de bedrijven op de eilanden. “We moeten gezamenlijke doelen behalen, vanuit zowel het onderwijs als het bedrijfsleven. Er moet samenhang zijn.”

Vinger aan de pols

De taken van ROA CN zijn vooral terug te brengen tot het bereiken van een goede afstemming van het beroepsonder-

De Raad Onderwijs Arbeidsmarkt Caribisch Nederland (ROA CN) is al ruim vier jaar actief. In september 2016 vieren zij hun eerste lustrum. Een goed moment voor de ‘What’s New’ om met directeur Elyane Paul terug te kijken op wat er tot nu toe is bereikt en vooruit te blikken naar de toekomstplannen van dit instituut.

Afsluiting van een leermeestertraining op Sint Eustatius.

wijs op het bedrijfsleven van Caribisch Nederland. Elyane legt uit: “Een erkend leerbedrijf brengt zijn vakmanschap over en begeleidt studenten in hun toekomstige beroep. Goede leerbedrijven zijn dus belangrijk om studenten voor te bereiden op hun werk. Maar leerbedrijven kunnen daarnaast, als geen ander, het beroepsonderwijs inzicht geven in de eisen vanuit de bedrijven voor geschoold personeel. Zo bereik je een goede aansluiting vanuit het onderwijs op de arbeidsmarkt.” ROA CN werkt daartoe nauw samen met de scholen, de lokale bedrijven, de lokale overheid en de overheid in Nederland. De opleiding van leermeesters speelt hierin een belangrijke rol. Maar het gaat niet alleen om erkennen. Elyane: “Als bedrijven eenmaal erkend zijn, dan houden de adviseurs van ROA CN een vinger aan de pols door ze te blijven adviseren en begeleiden.”

Uitdagingen

ROA CN heeft in samenwerking met de Stichting Beroeps- onderwijs en Bedrijfsleven in Nederland en op basis van de input van alle drie de scholen voor beroepsonderwijs in CN een BPV (Beroeps Praktijk Vorming) monitor ontwikkeld, om de daadwerkelijke kwaliteit van stageplekken te kunnen toetsen. Daar zit volgens Elyane een uitdaging. “Als de scholen iets frequenter gebruik maken van deze monitor, zal dit de kwaliteit van de stages zeker ten goede komen.” Wat velen volgens Elyane onvoldoende beseffen, is dat zowel het beroepsonderwijs als de erkende leerbedrijven en ROA CN onlosmakelijk verbonden zijn met de ontwikkeling van de

“HOE MEER INFORMATIE ER UIT DE ARBEIDSMARKT KOMT, HOE BETER DE AFSTEMMING VAN HET BEROEPSONDERWIJS OP DE BEROEPSPRAKTIJK”

Het team van ROA CN, v.l.n.r.:

Office manager Arviene Wilson, adviseur/trainers Charmaine Alberto en Violet Duggins-Gumbs (Sint Eustatius), directeur Elyane Paul, beleidsadviseur Elisabeth George, adviseurs/trainers Cerissa Steel-Johnson (Saba) en Nancy Persad.

Foto: Staysly Goilo

economie. “We moeten samen kijken naar de behoefte op de drie eilanden en deze zo goed mogelijk zien in te vullen. Niet voor niets is onze slogan: Together, we make it work! Samenwerken, de kwaliteit bewaken en kritisch zijn op de punten die we kunnen verbeteren. Niet afwachten maar zelf actief nieuwe mogelijkheden onderzoeken. Misschien is het tijd dat we hier met zijn allen meer aandacht aan besteden. De economie staat niet stil en wij moeten mee.”

Differentiatie in salarisniveaus

De salariering is een ander gevoelig punt. De salarissen van MBO-ers liggen in het lokale bedrijfsleven dicht bij het minimumloon. Elyane: “Dat geeft een probleem om jonge mensen gemotiveerd te houden om hun opleiding te voltooien. Of je nou wel of geen diploma hebt: je verdient vrijwel hetzelfde. Hier ligt een uitdaging. Er zal differentiatie moeten komen in de salarisniveaus binnen de beroepen.” Elyane; “Wij adviseren onafhankelijk maar het is ook onze taak om de kwaliteit scherp in de gaten te houden.” ROA CN hoopt in de toekomst nog meer informatie uit de bedrijven te kunnen halen. Hoe meer informatie er uit de arbeidsmarkt komt, hoe beter de afstemming van het beroepsonderwijs op de beroepspraktijk. Zij concludeert: “Eenvoudig is het niet. Wij hebben hier op de eilanden geen belangenverenigingen, zoals in Nederland, die opkomen voor de belangen per branche. Dus we zullen het zelf samen met de bedrijven voor elkaar moeten krijgen. Zoals ik al eerder aangaf: Samenwerken, dat is waar het hier om gaat.” ■

KEEP UP THE GOOD WORK!

Zoals bekend, hebben ondertussen alle PO scholen en één VO school in Caribisch Nederland de basiskwaliteit behaald. Ook hebben twee van de drie EOZ's aangetoond basiskwaliteit te bezitten en twee van de drie SKJ-instellingen. Daarmee is de onderwijskwaliteit voor het eerst overwegend op het ambitieniveau dat in 2011 werd geformuleerd. Alle mensen op de scholen en de eilanden die hier een bijdrage aan hebben geleverd, verdienen daarvoor een groot compliment.

De Onderwijsagenda 2011-2016 die hieraan ten grondslag ligt, loopt later dit jaar af. OCW is momenteel de uitvoering en de opbrengsten van deze agenda aan het evalueren. Daarnaast wordt ook het onderwijsveld geconsulteerd over wat er in de volgende Onderwijsagenda moet komen.

Deze nieuwe onderwijsagenda zal de leidraad gaan vormen voor het bestendigen van de bereikte kwaliteitsdoelen. Maar ook voor het bereiken van volgende stappen op het gebied van kwaliteit. Zoals de term 'basiskwaliteit' al aangeeft, is bij de meerderheid van de instellingen nu de basis gelegd in het traject ter verbetering van de onderwijskwaliteit.

We hebben dus nog een weg te gaan. Laten we niet vergeten dat we er met allen bij zijn, om te waarborgen dat in de nieuwe onderwijsagenda haalbare ambities worden opgenomen om tussen 2017 en 2020 naartoe te werken. Kijkend naar de betrokkenheid en inzet van het Caribisch Nederlandse onderwijsveld, ben ik er van overtuigd dat het goed komt met het onderwijs in Caribisch Nederland: keep up the good work! ■

Op uitnodiging van WE CAN Young Nederland reisden projectleiders en uitvoerders van de relationele weerbaarheidscampagne WE CAN Young Caribisch Nederland eind maart 2016 naar Nederland. Eerder brachten drie Nederlandse projectleiders in 2015 een bezoek aan Bonaire voor de kick off van WE CAN Young Caribisch Nederland. De werkweek in Nederland stond in het teken van uitwisseling. De Caribische delegatie uit Bonaire, Sint Eustatius en Saba werd met enthousiasme ontvangen door WE CAN Young Tilburg, Delft en Amsterdam. Den Haag kwam op bezoek in het hotel in Noordwijk, waar de gasten verbleven.

Foto: Daniëlle van Oostrum

CARIBISCH NEDERLANDSE DELEGATIE BEZOEKT WE CAN YOUNG IN NEDERLAND

Het doel van WE CAN Young Caribisch Nederland is om door middel van de methode WE CAN Young relationele en seksuele weerbaarheid van de jongeren bespreekbaar maken. Het gaat om verschillende thema's rondom seksualiteit.

Leren van elkaar

Op bezoek bij WE CAN Young gemeenten De Caribische partners leerden tijdens de uitwisselingsweek in Nederland van elkaar en ook van de werkwijzen van de lokale WE CAN Young (WCY) gemeenten. Zo was er een bezoek aan Tilburg, waar onder andere uitgebreid werd verteld over de inzet van ervaringsdeskundigen. Ook gingen de partners langs bij Delft, waar bijvoorbeeld werd ingegaan op hoe je een boodschap kunt overdragen en hoe je kunt samenwerken met scholen en andere partijen.

In Amsterdam werd verteld over de campagne Beat the Macho, over verschillende vormen van seksuele voorlichting en hoe je jongeren aanzet om zelf campagne te voeren. De projectleider van Den Haag kwam naar Noordwijk om te vertellen over de Haagse aanpak, hoe je taboes bespreekt en hoe je dat in werkvormen oefent. Tot slot gingen de Caribische partners in de steden in gesprek met de jongeren zelf.

Jongeren bereiken

“We willen na deze week hard gaan werken aan de samenwerking met scholen”, zegt Shermantha Frans, ook uitvoerder van WE CAN Young op Bonaire. “We zien hier in Nederland dat het werkt en dat het ook kan. Een goede ingang om jongeren te bereiken.” Shermantha was ook onder de indruk van ervaringsdeskundige Mandy Pijnenburg uit Tilburg. “Ik heb gezien dat ervaringsdeskundigheid een heel mooie manier is om mee te werken. Of het ook haalbaar is op de eilanden is de vraag, maar ik vind het goed om hiermee aan de slag te gaan.”

Respect en gelijkheid

Met welke gedachte keren de projectleiders en uitvoerders nu terug naar Caribisch Nederland? Lorna Soares Fleming, uitvoerder van Sint Eustatius: “Het belangrijkste dat ik uit deze week heb gehaald, is dat we jongeren willen aanmoedigen om te kunnen zijn wie ze zijn, dat ze open kunnen zijn over hun gevoelens en leren andere jongeren niet te veroordelen.” Jacques Heemskerck, jongerenwerker op Saba: “Ik wil op Saba graag bereiken dat jongens en meisjes bewust zijn van zelfrespect en van respect tegenover anderen. Mijn doel is om gelijkheid op alle vlakken te bereiken, iedereen is mens en iedereen is gelijk.”

Deelnemers Caribisch Nederland aan werkweek WE CAN Young

WE CAN Young Saba

Jacques Heemskerck
(Centre for Youth and Family)
Jetty Martens (Public Health Nurse)
Johan Schaeffer (coördinator van WCY)

We CAN Young Bonaire

Alicia Krijgsman (OL)
Mimi Dongen
(Centrum voor Jeugd en Gezin)
Shermantha Frans
(Centrum voor Jeugd en Gezin)

WE CAN Young Sint Eustatius

Lorna Soares-Fleming (after school programme Daughters Of The King)

Shanna Mercera-Gibbs (Public Health Department/St. Eustatius STI/AIDS Committee)
Dion Humphreys
(Mega D Youth Foundation)

RCN/OCW

Rosa Hoes

OCW

Els Veenis (Ministerie van OCW)

WCY Nederland

Charlot Pierik (Movisie)
Wendela Wentzel (Movisie)
Martha Talma (Movisie)

EEN DAG MET LENA COURTAR

12:30 uur > **Wekelijkse stafbijeenkomst**

Tijdens deze bijeenkomst bespreken de personeelsleden de afgelopen week en maken plannen voor de week die komt. De activiteiten komen aan de orde, wie wat gaat doen, of alles ingekocht is en of er nog vragen zijn. Er wordt stilgestaan bij eventuele incidenten die zich hebben voorgedaan en waar nodig alsnog naar oplossingen gezocht. Deze week staat paaseieren zoeken op het programma. Er wordt een geschikte locatie afgesproken en het team neemt door wie wat doet.

13.00 uur > **Kinderen ophalen bij de Bethel Methodist School**

Normaal komen de kinderen lopend naar MYF maar vanwege de constructiewerkzaamheden aan de school worden zij tijdelijk met de bus opgehaald.

IN IEDERE EDITIE VAN "WHAT'S NEW" LOPEN WE EEN DAG MEE MET EEN ONDERWIJSPROFESSOR IN CARIBISCH NEDERLAND. DEZE KEER IS DAT LENA COURTAR. ZIJ COÖRDINEERT DE DAGELIJKSE GANG VAN ZAKEN BIJ DE MEGA D YOUTH FOUNDATION (MYF).

Lena werkt sinds begin 2015 bij de MegaD foundation op Sint Eustatius. Als Executive Assistant van directeur Dion Humphreys ('Mega') coördineert zij de dagelijkse gang van zaken bij de stichting. De MYF vangt na schooltijd leerlingen op van zowel de lagere scholen als het voortgezet onderwijs.

Lena heeft diverse taken binnen de organisatie: de programma's en activiteiten regelen, de contacten onderhouden met ouders en leerkrachten en met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Zij verzorgt de personeelszaken en verzorgt de verslaglegging en rapportages. Daarnaast doet zij de financiële administratie, van de budgetbewaking tot de betalingen tot het payroll management, beheert de studentenfiles en organiseert trainingen voor de medewerkers en vrijwilligers. Op de dag waarop de "What's new" redactie met haar meeloopt, zijn er twee zieke medewerksters. En Mega is op nascholing, dus Lena heeft het heel druk.

Aansluitend bezoekt ze de bank, gaat ze langs het belastingkantoor, regelt dat er een film wordt opgezet (red.: het is plotseling gaan regenen, waardoor de buitenactiviteit gecancelld moest worden). Omdat de huiswerkbegeleider ziek is, zorgt Lena dat de kinderen aan tafels kunnen gaan zitten, voor de huiswerkbegeleiding. Werkelijk alle namen van de kinderen hoor je haar regelmatig noemen, is het niet voor een vraag dan voor een correctie of opmerking.

Voordat de debatclub begint, kunnen we even samen zitten zodat ze ons uitleg kan geven over de diverse programma's binnen de Mega D foundation. Één ervan is Sister talk: een empowerment programma voor meisjes. Tot nu toe zijn er drie bijeenkomsten geweest en is er een Facebook pagina geopend. Onderwerpen die in dit programma worden behandeld, zijn onder meer zelfwaardering, kennis van het eigen lichaam en sexualiteit. Maar ook historisch besef en de eigen identiteit. Er is ook een ouderbijeenkomst geweest om met de ouders te communiceren over de problematiek van de meisjes. Een brother talk programma ("Big brother") is onderweg.

Terwijl we zitten te praten, ziet Lena twee tieners bij MYF vandaan lopen maar het is nog geen vijf uur! Onmiddellijk staat ze op en roept de meisjes terug. Ze gaat met ze in gesprek en vraagt naar de reden waarom ze eerder dan op de afgesproken tijd weggaan. Er volgt een korte discussie in een positieve sfeer en besloten wordt dat één van de moeders ze komt ophalen. En inderdaad rijdt de moeder binnen enkele minuten voor, waarna Lena nog even met haar praat.

15.00 uur > **Dagelijkse belronde met ouders**

Als kinderen wel bij MYF ingeschreven staan maar niet zijn verschenen, dan wordt aan de ouders gevraagd waarom de kinderen niet bij MYF zijn verschenen. Op dit moment is er een vacature voor een front desk medewerker die dit normaal regelt (red.: inmiddels is deze vacature weer opgevuld). Lena neemt dit nu over. Geduldig en gemotiveerd staat zij de ouders te woord, ook degenen die niet weten waar hun kinderen op dat moment zijn.

16.00 uur > **Debatclub**

In de debatclub, die elke maandag om 16.00 uur word gehouden, werken de kinderen aan hun sociale en communicatieve vaardigheden. De debatclub is voor de middelbare schoolleerlingen die zich voorbereiden op hun vervolgopleiding in het buitenland. Twee medewerkers draaien de debatclub. Lena begeleidt hen daarin. De kinderen leren om naar elkaar te luisteren, gemotiveerd over een onderwerp te praten, positieve feedback te geven en om goed te presenteren. Ze oefenen ook met sollicitatiegesprekken.

Lena vertelt gepassioneerd over haar werk bij de MYF: "Ik zet mij in voor de succesvolle ontwikkeling van de deelnemers en voor mij telt ieder kind even hard mee".

Aan het eind van de dag wordt zij benaderd door een deelneemster die met een probleem zit. Lena neemt de tijd om samen te zitten en te bespreken wat er aan de hand is.

Inspirations

In haar vrije tijd runt Lena haar eigen bedrijf: Inspirations. Zij heeft een winkel en daarnaast geeft zij workshops en verzorgt voor cliënten de payroll administratie en de belastingaangifte. De winkel straalt een enorme rust uit. Zij verkoopt hier van alles dat haar zelf inspireert, van boeken tot wierook en er is een massagekamer. Zij vertelt dat iedereen bij haar in de winkel terecht kan, ook als ze niets willen kopen. "Ik draai hier vaak ook mooie, rustige muziek. Wat ik wil, is de mensen een goede ervaring meegeven; ze de kans bieden te om even weg te dromen van de dagelijkse sores van Statia!" aldus Lena.

STAY INFORMED LANGUAGE & EDUCATION

DE UITZENDINGEN ZIJN IEDERE DINSDAG:

RadioStatia (92.3 FM)	10:00 uur	10:15 uur
CTC Radio (101.9 FM)	18:00 uur	18:15 uur

De programma's zijn ook via Internet te beluisteren, via <http://tunein.com>

OP SINT EUSTATIUS WORDT IEDERE DINSDAG HET RADIOPROGRAMMA 'STAY INFORMED LANGUAGE & EDUCATION' DOOR RCN/OCW UITGEZONDEN

Het programma Stay Informed Language & Education is een afgeleide van het RCN-programma Stay Informed en gaat in op alle aspecten rond de transitie naar het Engels als instructietaal. Transitiecoördinator Angela Dekker en communicatieadviseur Elaine Marchena gaan in gesprek met onderwijsprofessionals en -specialisten. Zij belichten onderwerpen zoals curriculumontwikkeling, Nederlands als Vreemde Taal (NVT), de Engelse training voor docenten, de voorbereiding van VO-leerlingen op hun vervolgstudie, de introductie van de Caribische CXC (Caribbean Examination Council) onderwijs- en examenstructuur en meer.